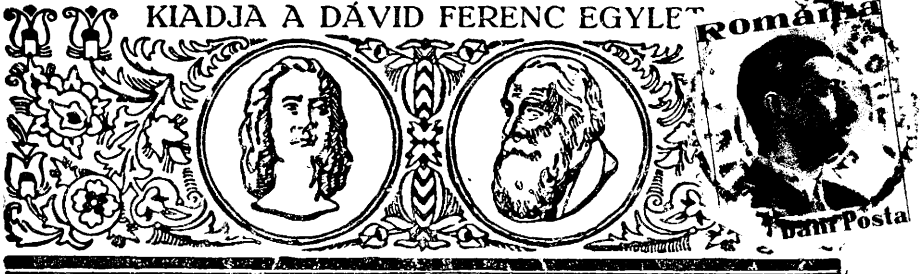

UNTÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKOLCSOS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította : DR. BOROS GYÖRGY.

A falu fölemelése.

Bizonyára nem kerülte el a mi olvasóink figyelmét sem az a nagy ünneplés, amelyben az elmúlt hetekben *Szabó Dezső*, a lángeszű magyar író részesült Magyarországon és Erdélyben egyaránt. Három alkalom adott okot az ünneplésre; egyik: a nagy magyar író most töltötte be 60-ik életévét; a másik: résztvett a kolozsvári református kollégiumban a 40 éves érettségi találkozáson; a harmadik: ezelőtt 20 esztendővel jelent meg az „Elsodort falu” című nagy regénye.

Mind a három szempont érdekes, alkalmat ad arra, hogy a Szabó Dezső nagy szellemével foglalkozzunk, minket azonban leginkább az utolsó szempont: az „Elsodort falu” érdekel. Hogy miért érdekel ez, az kitűnik az alábbiakból.

Az „Elsodort falu”-ban az erdélyi falunak, első sorban a székely falunak elárvult sorsa, elhagyatottsága, mondhatnók, a pusztulás mélységeibe rohanása van leírva. Szomorú, kétségbeejtő kép tárul elénkbe. Sötétebb, mint a valóság; oly sötét és kegyetlen, mint maga a pokol. A regény szerint faluval, a falu népével nem törődik senki. A falu hivatott vezére: a lelkész tehetetlen, ám-bár tehetséges ember, nem tud egyébbel foglalkozni, csak az egyházi szertartásokkal, a nép nem bizik benne, ő nem tud lelket önteni beléjük, csak árnyéka annak, aminek lennie kellene. A nép között nincs vallásosság, nincs összetartás, a vallásosság is csak oly régi hagyomány, amely csak hálni jár a lélekbe; a pártviszály állandóan dúl; egyik ember agyonüti a másikat egy idegen képviselőjelöltért, akit nem ismer, s aki a faluval csak addig törődik, amíg a képviselőiséget elnyeri, azután, amint a közbeszéd mondja, még csak nem is füttyöl rá.

Ezt a sok reménytelenséget és a szív mélyéig ható keserűséget *Szabó Dezső* nem azért mondja el, hogy a pusztulás tényét

megállapítsa, hanem azért, *hogy a figyelmet felhívja a falu életére és fontosságára.* Ma már mindenki elismeri a falu fontosságát; hivatottak és kevésbé hivatottak, jól és rosszul, erről beszélnek és irnak mindentütt. Magának a *Szabó Dezső* munkája is ebben a tekintetben talán nem is az ok, hanem az okozat. Amint a halhatatlan nagy magyar bölcselő költő: Madách Imre mondja: „Nem a kakas szavára kezd virradni, hanem a kakas kiált, minthogy virrad. A *Szabó Dezső* regénye a kakas szava, a virradat hatalmas kiáltása. Minden sötét és tulerős színei mellett is a reménységnek, az életnek sugarait kell kiolvasni belőle. Ebben van a könyv jelentősége. Ha korrajznak vennők, ha az életből vett alakjait történelmi tényeknek tekintenők, ha a magyar falut általában olyan elhagyottnak és nyomorultnak látnók, amint ott le van írva: akkor nem a jövőre, hanem egy nagy sirra gondolánk, amelyből nincsen feltámadás.

A mi tapasztalatunk és meggyőződésünk szerint a mi falvaink nem oly elhagyottak, oly szerencsétlenek, mint az „Elsodort falu“ írja. A költőnek azonban szabadságában áll ugy oldani meg a kérdéseket, ahogy akarja. A nagyszerűen megírt könyv tényleg a falu felé tereli a figyelmet s ebből a szempontból a könyvnek rendkívül nagy értéke van. De nagy értéke van abból a szempontból is, hogy rámutat igen sok valóban fennálló hibánkra. Ilyenek: a pártoskodás, az egymással, a közügyekkel való nemtörődés, a társadalmi szellem hiánya, az egymást nem segítő egyéni önzés gyakori ténye.

Ezek azonban olyan hibák, melyeken belátással, neveléssel, különösen a magunk nevelésével segíteni tudunk. *Szabó Dezső* nagy és lesújtó írását ne utasítsuk haraggal vissza, hanem olvassuk ki belőle az újjáépítés gondolatát. Ha más nem segít rajtunk, — pedig nem igen segítenek — *mi segítsünk magunkon.* Minden helyiségnek: falunak, városnak; minden közületnek: egyháznak vagy más szervezetnek *maga magát kell, hogy fölemelje, hogy zászlóját magasan lobogtassa.* Amit más tesz helyettünk, az csak olyan, mint a betegnek mesterséges táplálása. *Mi magunk kell, hogy segítsünk magunkon.* És ha akarunk, tudunk is segíteni. Ime, a közsegeink jó nagy részében kulturházak épültek és épülnek, sok helyen félszázad óta fennálló könyvtárak, dalárdák működnek; falvaink legtöbbször nem talál a *Szabó Dezső* sötétlátása, de annál inkább áll a reménysége és buzdítása. „A falu fiatal és erős lesz... Össze fogunk fogni és új életre hívjuk a falut, minden magyar falut...”

Erős bírálatot gyakorol a protésztaáns egyéni, hittani és társadalmi álláspontra. Ezt is figyelembe kell vevyűk. A vallás nem arra való, hogy elválásson minket, hanem arra, hogy összetartszon, hogy közös munkára serkentsen és a közös társadalmi munkában megerősítsen.

Ezek a gondolatok — Istennek hála — nem újak. Már rég megérlelödtek a lelkekben. Újak az alkotások, amelyek ezen az alapon létesűlnek.

Föl tehát a nagy és kitartó munkára, községek felvirágoztatására. Halljuk meg a külső, mástól jövő hívó szót is, de halljuk meg elsősorban *saját lelkünk indítását*. Az pedig nem más, mint-hogy tegyük a mi falvainkat széppé, jómóduvá, műveltté, a hadadás és kultúra igazi eszközeivel. És mi magunk tegyük ezt, mert valójában az a mienk, amit saját erőnkől magunk alkotunk.

B. P.

Az én falum.

(Próza, de talán vers is lehetne.)

Reggel.

Öt óra nincs még. Már indul a csorda. A pásztor fujja ősi dallamát. Harangozóm, a jó öreg Ferenc-bá' bekopogtat s megkérdi: „Mehetek?”

Korán kell kérni Úr Isten segedelmét. Mielőtt elindul a munka itt-ott. Most még zajos az otthon, a ház.

Elcsendesül a vén harang kongása. S csak ezután jön az én szerepem. Orgonaszó, zsoltárének után: A falu helyett én imádkozom!

Olyan szépek az imádsággal kezdődő napok!

Olyan szép reggel a falum!

* * *

Nappal.

Ragyog a nap. Tündöklő a tájék. Ma tiszta az ég. Nincsen senki otthon. Hallgat a falu. Minden ház néma.

Zajos a mező. Az Élet forgószinpadának másik színtere.

Hiába állok ki a kis kapuba, úgy sincsen senki, kivei beszélnének. Ha szót akarok váltani hiveimmal vagy megvárom az estét, a Csöndet, vagy kilesek egy esős napot, vagy ha hajt a vágy a találkozásra, kapom magam s a mezőig megyek. Ott minden, minden olyan csodaszép!

* * *

Este.

Hála Istennek megérhettük ezt is.

Most nem szólal kürt — harsány nógatás.

Csendes, megszokott élet-ütemében ereszkedik a csorda az oldalon. A pásztor mintha elfelejtené, hogy mennyit szaladt a csorda után. Most valami különös áhitattal arcán közeledik viskója felé. Ott várja asszonya s hat-nyolc gyermeke.

Kondul harangunk. Este is csak úgy, mint Reggel: zsoltár után imádkozom az egész falu helyett. Mindenkiért. A pásztorért és. A jó Istenhez!

Olyan szép így ez!

Este a Falum!

Bede Emil.

Levél Budapestről.

Akik a vi'agháboru előtti időkben az »Unitárius Közlöny«-nek olvasói voltak, boldogan emlékeznek vissza Ujvári László kedves unitárius hitbéli testvérünk értékes cikkeire, tudósításaira. Lapunk nagyon hálás, hogy régi lelkes és önzetlen munkatársával újra felvehette a rég megszakadt kapcsolatot. Hálásak vagyunk ezért az igére- téért is, hogy ezután is írni fog lapunkba.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Megtisztelő felszólítására felveszem újra a kapcsolatot kedves lapommal és megemlékezem rövid sorokban az itteni munkásságunkról. Budapesten, ahonnan kiindul a távoli vidékre is a munka, csendes, de építő unitárius élet van. Nem elégszik meg egyházunk azzal, hogy a templomozást végeztesse el és gyermekeinket hittanra taníttassa, hanem egyéb lelki oktatásba is részesíti őket. Így a kis gyermekeknek, elemistáknak és alsóközépközpiskolásoknak laikus testvérek gyermekistentiszteletet tartanak és a husvéti szünet előtt az érettebb ifjuságnak tartanak hitoktató lelkészeink áhitatnapokat. A felnőttek részére a „Heltai Gáspár biblia kör“-be tart bibliaórákat és lélektani előadásokat felváltva hetenként egy-egy nap, Szent-Iványi Sándor volt teológiai tanár. Ő tart fenn egy angol clubbot is, amelynek tagjai 20—25-en pünkösd első napján hajókirándulást rendeztek Nógrádverőcére és onnan gyalog mentek Magyarkutra a Szentábrahámi pihenőbe, ahol Szent-Iványi Sándor angol nyelven imát mondott és angol egyházi énekeket énekeltek. Az idei nyáron ez volt az első kirándulás Szentábrahámi Mihály nagy püspökünkről elnevezett nyaraló telepünkön, mely újabb földszerzéssel már majdnem egy hold terület. Két nagy épület van rajta gyülekezeti teremmel és lakoszobákkal és egy gazdasági épület a telep-gondnok lakásával nem messze a forrástól. Ide vonult ki június 8-án Igazgató Tanácsunk és keblitanácsunk több tagja gondnokaink s a lelkészkar vezetésével egy napra. Pethő István lelkész imát mondott és mindnyájunkat felemelő beszédet tartott a mai nehéz időkben való kötelességünkről. Dr. báró Daniel Gábor gondnokunk történeti aláfestéssel szintén a kötelességeink teljesítésére buzdított minden hívőt, élénk tárva a mai idők követelményeit. A vita folyamán különösen érdekes volt Ferencz József lelkésznek a mai vallásos mozgalmakról szóló ismertetése.

Vidéki munkásságunkba is felemelő napot ültünk június 17-én és 18-án. A háboru előtti Hódmezővásárhely, Füzesgyarmat, Polgárdi és Debrecen egyházközösségekhez egy pár éve felépített pestszentlőrinci és dunapataji leányegyházközösségek mellé egy újabb leányegyházközösség alakult Kocsordon. Az itteni széki templomot szentelték fel ezen a két napon, június 17-én szombaton este imát mondott Ferencz József központi missziói lelkész, beszédet Pethő István pestszentlőrinci lelkész, 18-án délelőtt 10

6 órakor a templomszentelési istentiszteleten bibliát olvasott Ferenc József központi missziói lelkész, imádkozott Pethő István pest-szentlőrinci lelkész, egyházi beszédet tartott és a templomépítés történetét ismertette dr. Csiki Gábor missziói lelkész, templomfelszentelési beszédet tartott Józán Miklós püspöki vikárius, urvacsorai ágendát mondott Darkó Béla füzesgyarmati lelkész. A gyülekezeti énekeiről már híres gyülekezet énekelte nagy buzgósággal szebbnél-szebb énekeinket és a férfikar Nagy Sándor énekevezé-
vezetése mellett énekelte Schubert „Ist a szent nagy pap“ című vallásos ünnepi éneket. Utánna Kiss Zsigmond keblitanácsos csterében 250 terítékes közebed volt. Este 6 órakor imádkozott és beszédet tartott Darkó Béla füzesgyarmati lelkész. Ezt megelőzőleg egy kedves cserkész ünnepélyben volt részünk június 3-án. János Zsigmond cserkészcsapatunk tartotta. Tagjaiból toborzott műkedvelők szavaltak, adtak elő jeleneteket és szindarabokat s az egész műsort, mint Pethő István parancsnokuk mondta a megnyitóban, buzgó igyekezet jellemezte. Akik végigélveztük ezt a buzgó igyekezetet, azt mondtuk, hogy mint eddig is, jó munkát végeztek.

Június 22—25 napjain újra egy lelkes csapat ment ki Magyar-
kutra, hogy ott félrevonulva a főváros zajától megtartsa nyári konferenciáját, amint már egy pár éve cselekszi. Dr. Csiki Gábor missziói lelkész, szabédi Székely Sándor és Szent-Iványi Sándor volt teológiai tanár tartottak előadást az unitarizmusról és pedig az egyéniség, a nemzet és kereszténység szempontjából. Mind a három előadást nagy érdeklődéssel hallgatták a megjelentek és a vitatkozásban sokan résztvettek. Donald Harrington, aki feleségével Szánthó Vilmával együtt látogatta meg a tábort, ismertette a hollandi ifjúsági szabadelvű kereszténység mozgalmát. Szent-Iványi Sándor viszont a konferencia célját ismertette és ajánlotta a konferenciás tábor végleges és helyes megszervezését, erre alakuló bizottságot küldöttek ki a megjelentek, akik ősszel medindítják a munkát, hogy a téli konferenciát már a szervezett konferenciás tábor rendezze meg. 25-én vasárnap záróistentiszteleten imádkozott Donald Harringtonné Szánthó Vilma, bibliát olvasott és beszédet mondott Szent-Iványi Sándor teológiai tanár. Dr. Iván Lászlóról emlékbeszédet tartott Ujvári László. Két este tartottunk táborünnepet s a második este Kisgyörgy Áron hittestvérünk „flekent“ süttött kint a szabadban és élveztük az est óráiban a jóízű sültet.

Ha még hozzávesszük, hogy a Dávid Ferenc Egylet szokott magas nivóju előadásokat tartani — téli időszakban, a Nőszövetség rendez nemes célra való gyűjtéssel estélyeket, az egyetemi hallgatókat összetartó Brassai Sámuel Ifjúsági Egyesület székely jellegű bált, a jól működő Percelné Kozma Flóra leányegyesület beszámoló műsoros estét és Bölöni Farkas Sándor iparosok és kereskedők köre vig estéket rendez, elmondhatjuk, hogy itt a Duna mellett folyik a munka csendesesen de szívós kitartással.

Ezenkívül megemlítem, hogy nagyjaink szobrai és képei ár-

sadalmi élet lelki munkálása és szolgálata. Szerinte az unitárizmus kifelé nem fordított elég munkát álláspontja érvényesítésére; eljött az ideje, hogy cselekvő világnézetté alakuljon. Ennek gyakorlati megvalósítására gyakorlati módokat ajánl (röpiratok stb.).

Jul. 2 án főt. *Dr. Varga Béla* püspök úr tartott eszmékben gazdag előadást „*Az unitárizmus célja vallási és közösségi életünkben*“. Kihangsúlyozta, hogy az unitárius hitnek cselekedetekben kell megnyilvánulnia, vallási (egyházi) és közösségi (társadalmi) szempontból. Az őszinte, mély hitéletnek megfelelő cselekvő, mások javait szolgáló unitárizmusnak van jogosultsága az élet mezején.

Dr. Fikker János teol. tanár „*Az unitárius vallás és közösségi életünk*“ címen tartott szintén nagyhatású előadást. Az emberi lélek Istenben gyökerezik, Istennel állandó élet- és lélekkapcsolat van. Ebből következnek vallásos életünk is, minden munkásságunk. A gyakorlati élet sok kérdését ölelte fel.

A magas színvonalú előadásokat termékeny vita követte. Időközben missziós kirándulásokat rendeztek a szomszédos községekbe, hol igaz magyaros vendégszeretettel fogadták az ifjúságot.

Az ifjúsági találkozáson a következő indítványokat fogadták el:

Indítványok: Keressük meg Főhatóságunkat 1. unitárius hittan, 2. nevelésünk oly szellemű átalakítása végett, hogy unitárius öntudatu főiskolásaink lehessenek, 3. központi missziós bizottság létesítését javasolja a konferencia, 4. havonta 1—2 lejes missziós füzetek kiadása végett, 5. induljon meg a misszióra 1—2 lejes gyűjtési mozgalom, 6. jegyzőkönyvi köszönetet mondjon a konferencia Nagy Samú, mezőszéki szórványgondozó lelkésznek, 7. a mezőszéki szórványba évenként új lelkészt küldjön Főhatóságunk, 8. állittassanak fel férfiszövetségek, (Főtiszt. Püspök úr írt megjegyzi, hogy tervbe van véve presbiteri konferencia tartása, hogy így öntudatosított világiak lehessenek az unitárizmus szószóói), 9. az Egyetemes Szervezetnek a marosi kör által használt vetítógépet kölcsönözzük felelősség mellett egy évre a kereszturi körnek, 10. ezután konferenciánkon 20 lej ált. részvételi díjat kelljen fizetni mindenkinek, 11. minden konferencia összjövödelme az Egyetemes Szervezet pénztárába folyjon be, 12. nemzetközi képviselőül Dr. Kovács Lajos és R. Filep Imre neveztesse ki, 13. jövő évi konferenciánk a Homoród mentén, Kénoson legyen, 14. helyi ifj. egyleteink köteleztesse minden konferenciára képviselőt kiküldeni és egyben fejezze ki elismerését a konferencia a nagyszámban képviselt szebeni és ravai ifjúságnak, 15. Sükösd Pál távozása miatt kereszturi körü titkár Török Elek legyen, 16. a konferencia megbeszélésein jövőre vegye fel tárgyal a felekezeti iskoláztatás kérdését is, 17. az a helybeli egylet, ahol az évi konferencia tartódik, köteles legyen hivatalból a legteljesebb létszámmal résztvenni a konferencia előadásai, megbeszélésein, vitáin, 18. jegyzőkönyvi köszönetet kapjon a nyárádgyálfalvi egyházközség és ifjúsága a konferencia megrendezéséért és a vendéglátásért. 19. távirati üdvözlőt küldjön a konferencia a nemzetközi ifj. szervezeteknek Hollandiába és Amerikába.

Udvarhelyszék ünnepe.

Az unitárius öntudat és cselekedet július 9-én ismét gyönyörű perceket szerzett azoknak, akik kénosi egyházközségünkben összegyülekeztek.

Ezen a napon ez az egyházközség ujonnan épített lelkési irodájával kapcsolatban rendezett kedves és mindvégig lelkes, emelkedett szellemű ünnepet. Az ünnepély délután két órakereskedő, mikor a templom előtt a gyülekezet s az összesereglett környék tömött sorokban, palástos lelkészek vezetésével a temetőkeribe vonult, ahol az egyházközség áldozatos jóltevői: a szentgericzei Jakab család itt nyugvó tagjai sirját ünnepélyesen megkoszorúzta Balázs András t. b. esperes, aki alkalmi beszédet mondott a sirnál, méltatván meleg és megható szavakkal az áldozni meg nem szűnő történelmi családot, melynek élő tagjai ezuttal is tekintélyes összeggel járultak hozzá az egyházközség építkezéséhez. A sírok mellett Firtos Áron tanító-énekvezér vezetésével gyönyörűen énekelt a gyermek-dalárda.

Az ünnepély ezután a templomba folytatódott, hol ünnepi istentisztelet keretében Sándor Gergely ny. kénosi lelkész mondott buzgó és áhitatos imát s utána Dr. Fikker János theol. tanár tartott egyházi beszédet. Az ünnepély kimagasló része az a rövid történelmi hűséggel, prófétai erővel és igazi lelkipásztori lélekkel mutatott rá azokra a sorozatos unitárius cselekedetekre, amelyeknek egyik legutolsó állomása a most ünnepeelt munka.

A Nőegylet tagjai által ez alkalomra adományozott, sajátkezüleg, otthoni anyagból font, szőtt és varrott ősi mintájú szőszék, papiszék és karzat terítői, valamint az ifj. Geléd Lajosné sz. Lukács Vilma által adott, ugyanezen stílusban varrott urasztali terítője, kedves kiegészítői voltak az ünnepi hangulatnak.

Templomból a lelkési telekre mentünk, hol az új épületrészt Bálint Ödön köri esperes áldotta meg gyönyörű alkalmi beszéddel és imával. Az ünnepszeg után közéletkezés, majd táncmulatság következett.

Ahogy az egész ünnepély napok multával mögöttünk maradt, sorra újraidezzük az ünnepi kereten túl, a hangulat mögött lüktető eleven életet jelentő és hirdető egyházközségi munkát. Érdeemesnek tartjuk feljegyezni, hogy Kénos az az egyházközségünk volt a multban, mely különös szerencse folytán, mindig derék és odaadó vezérek irányítása alatt lendült a jelenbe s ez a felfelé ivelés nemhogy lankadt volna, de Kővári Jakab lelkészségével még tündöklőbb megmozdulásokba kezdett. Ennek a munkának négy jelentős tényezője van az egyházközség jelen napjaiban: a jeles lelkési munka, a mögötte nem maradó énekvezér-tanítói segítség, az öntudatos és áldozatos lelkü, hitében és fajiságában erős, intelligens nép és végül a szerves és gondos köri vezetés, mely nemcsak számbavesz és bírál, hanem céltudatosan irányít és dolgozik.

A lelkész Kővári Jakab azok közé a kevesek közé tartozik,

aki egyházunkban a legszorgalmasabb irodalmi munkás, mély tanulmányokat folytató teológus és igazán magyarul és unitárius módon, szociálisan dolgozó balázserenci lelkipásztor. Ezt a kerek és egész lelkiséget tükrözi vissza az egyházközségi élet, melyet három napon keresztül, ittlétem alatt hivekkel beszélgetve és vizsgálódva megláttam. Firtos Áron méltó munkatársa Kővári Jakabnak s ketten együtt igazi példaadással hirdetik, hogy a lelkész és énekvezér-tanító öszszhangzó munkája áldás a közösségre. A jó vezetők munkájának eredménye, ha a nép a nagy és állandó teherhordozás mellett is mindig tud friss erőt és új érzést termelni hite és faja mélységeiből.

Hogy az egyházköri általános vezetés is éltető és jótékony keret egy kisebb közösség munkálkodásában, mutatja az a szellem, azok a tiszta, jókarban tartott egyházi javak, melyeket rövid körutam alatt gyönyörűséggel éreztem meg és szemléltem végig.

Különös öröme szolgál mindenkinék az az egész ünnepséggé alaphangját és színét aláfestő gyönyörű törekvése a lelkésznek, hogy minden unitárius megnyilvánulást, magyaros színekkel, székelly butorokkal, varrottasokkal, ruhákkal kíván elmélyíteni és ezáltal újraéleszteni s szerettetni az ősi kulturát.

Dr. Fikker János.

Palást.

1. *Mint Krisztus köntöse varrástalan,
Olyan a menybölt a világ felett,
Habos-selyme a fodras jellegek
S a négy tájra hull le omlatagon.*

2. *Ráncai közt országok bujnak meg.
Hegyóriások, folyók, tengerek
S egy lebbenése fagyot, dermeteg
Pusztlást küld s egy másik meleget.*

3. *Éltető-napot, teremtés csodát,
Megnyitva minden titkok ajtaját,
S győzedelmeskedve a halálban,
Áttör enyészeten, rothadáson.*

4. *Haragjában tüzet ráz belőle,
S ha lágyul szive, megered könnye...
S e palást nélkül a föld meztelen
Koldus, üres szive és tenyere.*

Dull Lászlóné Szent-Iványi Anna.

TŰZHELY MELLETT

Megtaláltam az Istent.

Dr. Szász Ferenc „Őserő” című szép regénye nyomán, ki azt Udvarhelymegye „Firtos” nevű hegyében kutatja, s talán megtalálta, csak titkolja: hazamentem Firtosvára alá Endre főhadnagy unokaöcsém és a hetedik született gyermekemmel, hogy megtudjuk a kutatás valóságát. Azért vittem a hetedik születettünket, mert a monda táltosnak tartja. A húnoknak és magyaroknak is az ősidőkben táltosaik, jóslók voltak, kiknek a tanácsát szokásban volt kikérni. Mai napig is megvan e hit: a leányt a legényhez varázsolja, az elveszett és elloptott jószágoknak a hollétét megmondja különböző ceremóniák útján.

Firtosvára alján az özvegy papnéhoz mentünk. Megkérdeztük: Mit tud az „Őserő” ásatásáról? Az van írva, hogy Sófalvi Áron ezermester segédkezett az ásatásnál, ki még Király Ófelségének is egy ritka szép ajándékot küldött.

Ángyom asszony, — ki sok jóval volt hozzám — áldja meg az Isten! semmit sem tud az ásatásról. Azt mondja: „Sófalvi Áron a mi felesünk; a Temetőkertről éppen szénát hoz, szaladjunk el oda s kérdezzük meg őt”.

Mi hárman kifutánk a Temetőkertrébe nagy gyorsan, sebes vágatva. Ott találtuk Áront a fiával. Az apa rakta a szekeret, a fia a villával adta a zöld száraz szénát.

Köszönünk: „Adjon Isten jó napot!”, „Adjon Isten!” — fogadja. „A maga becses neve Sófalvi Áron, igaz-e?” „Nekem az”. Reám ismer. „Maga Kozma tanító ur, igaz-e?” „Én az”. 60 éve nem láttuk egymást. „Áron! maga Csehétfalváról nősült-e? Az édesanyja odavaló volt”. „Én Kecsetből”. „A felesége Bakk-e?” „Az az” (családneve). „Milyen erőteljes fia van, az Isten tartsa meg és gyümölcsöztesse?” „Nekem az, hála Istennek!” „Dr. Szász Ferenc azt írta, hogy megtalálta Firtosban az „Őserőt”; Sófalvi Áron segített neki kiásni, igaz-e?” „Nem tudok semmit róla. Az az ur a tanító urat falnak állította; bizonyosan becsapta. Nem tréfádolog Erdővidékéről a Firtoshegyre gyalogolni, mert ide nem jár vonat, se taxi”.

Sófalvi Áron meggondolkozik s azt mondja: Itt a temetőben, a holtak birodalmában nyugszik Kozma Lőrinc unitárius tiszteletes ur, menjenek el hozzá, ő bizonyosan tud az „Őserőről”.

Fölkerestük az őt papot, neki is köszönünk, örvendünk és örömkönnyet sirunk az ujrávizsontlátás érzése fölött. Elmondjuk a jövetelünk okát: „Keressük az Őserőt.” A sirból megszólal az öreg lelkipásztor, a jó nagyapó: „Édes gyermekeim! Jól teszitek,

hogy az „Óserőt“ itt keresitek. A sirban nem csak a mulandóság van, hanem az örök élet tanítása is. Az örök élet eszméje akkor lesz valósággá bennetek, amikor a hit életre kél a lelketekben. Az örök élet a hit által lesz, mint maga a szeretet, amely az örökkévalóságnak halhatatlan teremője, szülője. A szeretet hozza létre a családot, amely megőrzi az ősi hagyományokat és biztosítja a jövőt, a nép, a nemzet folytonosságát. Jól tettétek, hogy ide jöttetek. A temető göröngyei is beszélnek azoknak, akiknek fülük van a hallásra.“

Innen bucsut véve Énlakára mentünk a vén pap fiához, ki sokáig volt Firtosvárálján is pap. Őt is megkérdeztük: „Mit tud az Óserőről?“ Kozma Dimén is örvend az édes viszontlátáson. Az Óserőről csak azt mondja, amit a jó apja; de hozzá tette: „Ne szégyeljétek a Krisztus vallását, — az unitárius vallást.“ (Pál Rom. 1. r. 16. v.).

A régi hunfelirásos templom tornyában megszólal a kis harang: Giling-galang, giling-galang. „Jó emberek ébredjétek, dolgozokra siessetek. Előbb jertek imádkozni, Istennel kell kezdet fogni. Ha ő segít, mi sem nehéz. Ha Ő elhagy, erőnk elvész“. Igen, most már tudom, hol van az Óserő. *Ott van a földben*, hol apáink nyugszanak; a szellemben, melyet az élettelen föld lehel; a hitben, amely mindenkor erőre kap, valahányszor elődeinkre gondolunk s szülőföldünk szép határára lépünk.

Innen felmentünk Firtos hegyére. Tiszta idő volt. Elláttunk a Tordahasadékig, a Déva híres várához és úgy éreztük, mintha Dávid Ferenc trombita hangját hallanók: „A hit Isten ajándéka. Vallásáért nem lehet üldözni senkit.“

Brassai bácsi, az űsz pátriárka is megszólal: „Ugy-ugy, ne féljétek, hirdessétek a *jövő vallását*, az unitárius vallást jó gyermekeim!“

Ferenc József boldog emlékü unitárius püspökünk így tanít: Édes gyermekeim! Ha a mezőn csak mind fehér virág volna, a szemünk kápráznék s még a szemünk is megromlanék; ha csak mind varju káromást hallanánk, megsüketülhetnénk belé; de mikor látjuk a virágok ezernyi ezreinek különböző összeillő szinompóját és érezzük balsamos jó illatát; ha halljuk a különböző madarak összhangzatos éneklését, a szívünk megtelik Isten iránti véghetetlen tisztelettel: ezért van, hogy az emberek különböző vallásfelekezettük. Az arany és gyémánt ritka, azért becsesek. Az unitárius vallás a művelődés és a józan ész felfogása folytán állott elő: azért kevés a hivi száma. De hangzik az Isten szava: „Ne félj kicsiny sereg, téged is megáldlak és megsokasítom a te hived számát; csak rólam el ne feledkeztek“.

Ha a lélek megtalálta az Istent, — a mi atyánkat, — illő, hogy Istent dicsérő és hálaadó éneke nyilják a szája az embernek. Pálfi Márton az énekes könyvünk írója lelke közbe szól: Én is megtaláltam az Istent még elöttetek. Örvendek, hogy egy uton

járunk és egy gondolaton vagyunk. Énekeljük az 59. dicséret utolsó versszakát.

*„Oh áldott légy, hogy könnyeimben
Fölcillantál, megláttalak.
Oh százszor áldott légy, hogy itt benn
Szívemben megtarthatalak.
Könny és fájdalom jöhet reám,
Nem fáj: megszenteléd Atyám“.*

*Kozma Miklós,
nyug. tanító.*

Vihar.

I.	VII.
Vad szélvihartól zengett az erdő,
Villámok cikáztak az égen.
Az álomba merült falu sötét volt
S egy ablak világos a faluvégen.	Az erdő szélén álló kőkeresztnél
Egy pillanatra megáll útjában
S a villámok fényénél elmerül
Egy lelket emelő, hálás imában.
II.	VIII.
Az ágyon halálos beteg asszony,
Testén foltozott, szegényes ruha,
Szemei körül sötét karikák,
Ezernyi gondtól megöszült haja.	Aztán tovább viszik fáradt lábai...
Szívébe erőt öntött a remény.
A faluvégi apró kis ablakból
Hivogatólág int felé a fény.
III.	IX.
A pislogó mécses lángja mellett
Egy gyermek hajol irkája fölé
S az éhségtől elgyengült kezek
Betüket vetnek a sorok közé.	Szenvedő arca mosolyra derül,
Szeméből hálakönny perreg.
Hisz elérte leghőbb kívánságát :
Édes hazája földjén halni meg.
IV.	X.
A kopott bölcsőben éhes csecsemő
Tárja ki sovány, gyöngye kezét ;
Az anya lázas szemeit lehunyja :
Ne láthassa éhezni gyermekét.	Mellére szorított kezét kitárja,
Az eltakart, mély sebből ömlik a vér.
Arcát halálos sápadtság borítja,
Midőn a falu végére ér.
V.	XI.
Kinnt a szabadban sivit a szél
Meghajtja a fenyők büszke fejét ;
A villámok játszva kergetőznek
S északon komoran megdördül az ég.	A kis házban haldoklik az asszony,
Huhog a bagoly a nyomortanyán,
A zúgó viharba becsendül egy szó :
A legdrágább, legszentebb : „Anyáml“
VI.	XII.
A zúgó erdő sötét ösvényén
Rongyokba burkolt katona tántorog,
A dúló vihar hasonló a harchoz,
Mely megkínzott szívében háborog.	A gyermek zokogva térdre rogy,
Megragadja anyja hideg kezét...
A halál angyala kitérja szárnyát,
Mikor a vándor a küszöbre lép.

XIII.

Látván a hazatérő véres apát
 A gyermek iszonyata egyre
 S kopott bölcsőjében elárvultan,
 Ékesen felsír a csecsemő.

XIV.

Az apa a küszöbön összerogy . . .
 A nyílt ajtón besivít a szél,
 S egy szegény nyomorult családnak
 Szomoru végéről beszél.

XV.

A gyermek kinéz a fergetegbe,
 Jajjszóval felkiált: „Istenem!“
 „Ebben a sorsdöntő, szörnyű pilla-
 [natban“
 „Adj hitet, reményt énnekem!“

XVI.

. . . Imája szárnyakon repül Isten felé
 A szél vad sivitással ad feleletet . . .
 A zúgó erdő sötét fenyvesen
 Jelképezni látszanak az életet.

Buzogány Sárka.

Szivhegedü.

*Valaki egyszer a szívemet kérte:
 „Ne félj gyermekem, megfizetek érte“.
 Nem bántam meg, hogy odaadtam . . .
 „Látod, szivedből hegedüt faragtam“.
 Én csak kacogtam . . .
 Valaki egyszer a szívemet kérte,
 Örök hegedüjét beléje véste,
 Azóta, tudok hinni szépbe’.
 Mert a hegedümben, vadrózsák fakadnak . . .
 Anyák sirnak, gyermekek kacagnak . . .
 Leányok dalolnak, legények aratnak.
 Valaki egyszer a szívemet kérte . . .
 Az én fájó szívemmel beérte,
 Keblembe tette, s megkérdezte:
 „Élsz-e?“
 Ezt a hegedüt elvenni nem lehet,
 Ez ott született, ahol a napkelet . . .
 Végigdalolja a kinos életet,
 Ezért nem értik meg az emberek . . .*

Nemes Nagy Márta.

Oh ha tudnák az emberek, mily jól esik a jótét nemcsak annak ki veszi, hanem annak is, ki adja: akkor a jóltevés boldogító élvezetét többre becsülnék bódító dőzsöléseiknél, miket csak undor szokott követni, míg a jótétemény tiszta utóíze sokszor éltünk fogytáig sem vész el. De csak az, ki maga is boldogtalan volt, kit gondok sujtának s aki a jótét szükségét érezte, csak az tud szenvedni a szenvedőkkel s gyámolítani a gyámoltalantokat; azért a szerencsétlenség sokszor valódi szerencse az emberekre nézve.

Hugó Károly.

Lelkeszi beiktatás a medgyesi unitárius egyházközségben.

Lélekemelő ünnepély volt Medgyesen 1939 július 2-án. Ekkor iktatták be a nemrégiben alakult egyházközség új lelkészét: *Sükösd Pált*, akit az egyházközség egyhangulag választott meg. A beiktatást, mely a délelőtti istentisztelettel kapcsolatosan szép közönség jelenlétében folyt le, *Mátyus Gergely* körüli esperes végezte. *Nagy Sándor* egyházközségi gondnok üdvözlő szavai után lépte át az új lelkész a templom küszöbét a körüli lelkésztársaitól kísérve, a gyülekezet élén vonult be, hogy elfoglalja helyét. A gyülekezeti énekek s az esperesi felhívás és a püspöki kinevezés elhangzása után megtartotta beköszöntő beszédét, melyben az eredményes lelkészi munkának nélkülözhetetlen kellékeként az összetartást jelölte meg, hangsúlyozván, hogy összetartásban van az erő s ennek jegyében hívta munkára hallgatóit, lelkükre kötve, hogy mindenkinek kötelessége a kijelölt helyen elvégezni a reábizottakat. E határozott irányú és jól felépített beköszöntő beszéd alapeszméjének nyomán tovább haladt s az igazi egység összefűző finom szárait szötte az egymásba kapcsolódó lelkek köré az esperesi beiktató beszéd, melynek kimagasló gondolata: „minden dolgokat szeretetben menjen végbe” — könnyekig hatotta a legkisebb gyermekük szárnyabocsátásának ünnepségén megjelent szülőket. E kellemes hangulatba még több melegséget öntött *Sándor Gergely* lelkészköri elnöknek az a beszéde, melyet közvetlen baráti érzéssel tolmácsolt az új lelkésznek a lelkészi körbe fogadás pillanatában. A beszédek között az ünnepségen résztvevő közönségnek igazi lelkiélvezetet nyújtott az a két dalárdaszám, melyet *Varga Sándor* karnagy vezetésével a helybeli *Magyar Polgári Kör* vegyes- és férfi-kara adott elő. „Erős várunk . . .” gyülekezeti énekkel ért véget a templomi ünnepély.

Ezután a *Magyar Polgári Kör* nagy termében az üdvözlések következtek. Elsőnek *Bende Béla* volt medgyesi lelkész üdvözölte az új lelkészt, majd *Solymosi István* gondnok az erzsébetvárosi társegyházközség nevében. Azután a helybeli testvér-egyházközségek szerencsekívánata következett, melyet a reformátusok

nevében *Kölon* Tibor lelkész, a róm katolikusok nevében *Pater Kandid* tolmácsolt. A város nevében *Jakab József* irodafőnök s a *Pax* és *Hangya* szövetkezetek nevében *Kajlik Sándor* ur beszélt.

Az üdvözlések után társas ebéd volt, melyen a beiktatóknak megjelent lelkészek és a hívek közül is többen résztvettek. Délután istentisztelet s azután a küküllőköri unitárius lelkész kör tartotta meg közgyűlését, melyen időszerű kérdések kerültek tárgyalásra. Este 8 órakor ugyancsak a *Polgári Kör* helyiségében társasvacsera volt, amelyen számos pohárköszöntő hangzott el s amelyet vidámhangulatu táncmulatság követett. *Lukács Sándor*.

Lelkészköri konferencia. Tisztelettel értesitem lelkésztársaimat, hogy engedély megszerzése esetén ezévi lelkészi konferenciánkat és tisztújító közgyűlésünket *Segesváron, augusztus hó 22—24 napjain fogjuk megtartani*, melyre a rendes tagokon felül a Lelkészkör munkája iránt érdeklődő közönséget is szívesen látjuk. A konferencia előadói: Dr. Fikker János, Lőrinczi Géza, Lukács Sándor, Szén Mihály, Nagy Dénes, Kiss Sándor, Késmárky Miklós lelkészek, kik előadásaikban elméleti és gyakorlati kérdések ismertetésével foglalkoznak. Az esti istentiszteleten lelkészi szolgálatot végeznek: Mátyus Gergely esperes, Máthé Sándor és Török Elek lelkészek. A reggeli istentiszteleten pedig: Török Mihály, Gálfalvi Elek és Lukácsi Mózes lelkészek. *Pál Dénes*, lelkészköri elnök.

Érettségi eredmény a kolozsvári kollégiumban. Az évvégi érettségire a jelen évben végzetekből 17-en állottak. Írásbelin átmént 8, szóbelin 7. 41,18%-nak sikerült az érettségije.

Kovács Kálmán kitüntetés. A napi lapokból olvassuk, hogy *Kovács Kálmán* budapesti főgimnáziumi igazgatót jól megérdemelt kitüntetés érte. *Tanügyi főtanácsossá* nevezték ki. Sok szerencsét kívánunk.

Meghívó. Az Unitárius Tanítók Ált. Egyesülete f. é. augusztus 24-én (csütörtökön) d. e. 9 órai kezdettel tartja évi közgyűlését I. G. Ducan az unitárius el. iskolában, melyre a tagokat és tanügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívom. *Tárgysorozat.* 1. Elnöki megnyitó. 2. Távolmaradottak igazolásának számbavétele. 3. Közgyűlés megalakulása s tárgysorozatának megállapítása. 4. Jegyzőkönyvhiteljesítő felkérése. 5. Felolvas: Gál Margit „Virágok az iskolában” címen. 6. Nyugdíjszabályzat módosítására vonatkozó javaslat és a nyugdíjbizottság erre vonatkozó véleményének megtárgyalása. 7. „Kinek és milyen messzemenő előnye van benne, ha a tanító anyagi gondoktól mentesen fenkölt lélekkel dolgozhatik?” c. alatt felolvas: Dancs Pál. 8. Az 1938 évi pénzzámlálás bejelentésére. 9. Jelentés a segélyalapról. 10. Leiratok ismertetése. 11. Előterjesztések, indítványok, köztük Régeni Aron alelnök azon megismételt indítványa, hogy vándorgyűlések tartassanak. 12. Jövő évi közgyűlés helyének és idejének megállapítása. 13. Tisztújítás. 14. Közgyűlés bezárása. Kolozsvár, 1939 június 20. *Patakfalvi Zsigmond*, elnök.

